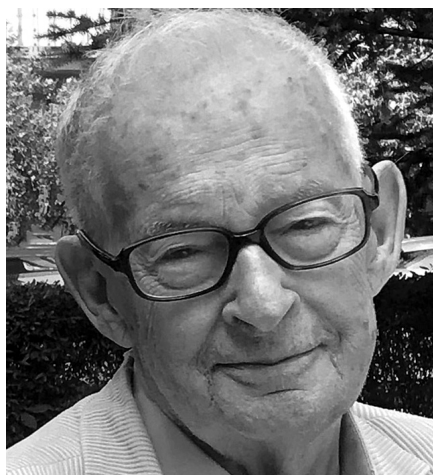

Wspomnienie

Profesor Marek Sznajderman W pierwszą rocznicę Jego odejścia

Marek Sznajderman — fot. z archiwum rodzinnego

W dniu 15 sierpnia 2020 roku w wieku 90 lat odszedł jeden z twórców polskiej hipertensjologii, założyciel Kliniki Nadciśnienia Tętniczego Instytutu Kardiologii w Warszawie — Profesor Marek Sznajderman.

Ojciec Profesora, Ignacy Sznajderman, był znany warszawskim neurologiem, który po uzyskaniu dyplomu w 1924 roku, początkowo związał się z Kliniką Neurologiczną Uniwersytetu Warszawskiego w Szpitalu Dzieciątka Jezus przy ulicy Lindleya, a następnie zatrudnił się jako asystent na Oddziale Chorób Nerwowych w Szpitalu Starozakonnych na Czystym, poradził również prywatną praktykę.

W losy Marka Sznajdermana i Jego rodziny wpisany jest bezmiar okrucieństwa Holocaustu. On sam przeżył likwidację warszawskiego getta, był więźniem m.in. obozów koncentracyjnych na Majdanku oraz w Auschwitz (gdzie spędził ponad 15 miesięcy), udało mu się zbiec z „marszu śmierci”. Matka Profesora została zamordowana w pogromie na terenie dzisiejszej Ukrainy, Jego młodszy, jedyny brat i ojciec zostali zgładzeni w Treblince.

Ocalały z Zagłady, wkrótce po zakończeniu II wojny światowej, Marek Sznajderman podjął studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego, które ukończył w 1952 roku. Był wyróżniającym

się studentem, a ze studiów medycznych wyniósł gruntowne wykształcenie.

W tym samym roku został zatrudniony w II Klinice Chorób Wewnętrznych Akademii Medycznej, kierowanej wówczas przez profesora Dymitra Aleksandrowa, a następnie profesora Włodzimierza Januszewicza.

Interesującym punktem w życiorysie Profesora jest siedmiomiesięczny okres pracy w szpitalu Polskiego Czerwonego Krzyża w Korei w czasie wojny w 1953 roku, za co został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

W 1959 roku uzyskał stopień naukowy doktora medycyny, w 1967 roku — stopień doktora habilitowanego, a w 1990 roku — tytuł naukowy profesora zwyczajnego.

Ważnym etapem pracy naukowej był pobyt na stypendium w Royal Infirmary w Edynburgu, w ośrodku badawczym o światowej renomie kierowanym przez profesora Michaela Olivera — w tym okresie zaczęły kształtować się zainteresowania Profesora problematyką nadciśnienia tętniczego oraz miażdżycy.

W latach późniejszych odwiedzał ośrodki kardiologiczne w Szwajcarii, Czechosłowacji oraz w Szwecji, gdzie zapoznał się z prowadzonymi w tych jed-

nostkach badaniami, a zdobytą wiedzę przenośli do rodzimej Kliniki.

Na szczególną uwagę zasługują wczesne badania prowadzone wspólnie z Włodzimierzem Januszewiczem, Bożenną Wocial i Małgorzatą Ciświcką-Sznajderman dotyczące udziału katecholamin i zaburzeń metabolicznych w zawale serca. Wspomniany zespół badaczy wykazał wzrost stężenia noradrenaliny i adrenaliny w ostrej fazie zawału serca, co stanowiło pionierskie osiągnięcie w wymiarze międzynarodowym — wyniki zostały opublikowane w prestiżowym czasopiśmie *American Heart Journal* w 1968 roku, a praca była jedną z pierwszych w tej dziedzinie w piśmiennictwie światowym.

Dalsze badania, w których brał udział Profesor Marek Sznajderman, dotyczyły znaczenia katecholamin w patogenezie nadciśnienia tętniczego pierwotnego oraz wtórnego, a w szczególności w patogenezie guza chromochłonnego.

Znakomitym osiągnięciem było wspólne przygotowanie przez Włodzimierza Januszewicza i Marka Sznajdermana monografii *Nadciśnienie Tętnicze*, która ukazała się w 1970 roku. W ówczesnych latach monografia ta była najobszerniejszym polskim opracowaniem problematyki nadciśnienia tętniczego i jednocześnie jednym z najszerzej traktujących temat podręczników europejskich. Należy podkreślić, że niezależnie od szerokiego przedstawienia zagadnień diagnostyki i leczenia nadciśnienia tętniczego wprowadzone do monografii przez Marka Sznajdermana opisy przypadków klinicznych stanowiły wyczerpujące źródło wiedzy o rozumowaniu lekarskim.

W kolejnych latach Profesor Marek Sznajderman brał udział wraz z Włodzimierzem Januszewiczem i Bożenną Wocial w przygotowaniu monografii *Guz chromochłonny*, a następnie, wspólnie z Włodzimierzem Januszewiczem, Henrykiem Chlebusem i Bożenną Wocial, pracował nad monografią poświęconą katecholaminom.

Ważnym momentem w życiorysie Profesora było przeniesienie w końcu lat 60. ubiegłego stulecia redakcji czasopisma *Kardiologia Polska* z Kliniki Profesora J. Jakubowskiego w Łodzi do II Kliniki Chorób Wewnętrznych Akademii Medycznej w Warszawie. Początkowo wraz z Włodzimierzem Januszewiczem Profesor Marek Sznajderman redagował pismo, a w później, w latach 1983–1990, pracując w Instytucie Kardiologii w Warszawie, pełnił funkcję redaktora naczelnego *Kardiologii Polskiej*.

W 1981 roku Profesor Marek Sznajderman objął stanowisko kierownika Kliniki Nadciśnienia Tętniczego w nowo tworzonej Instytucie Kardiologii w Warszawie — był jej kierownikiem do 2000 roku. Wielkim osiągnięciem Profesora było stworzenie od podstaw nowoczesnej Kliniki, która stała się jednym z czołowych w kraju ośrodków zajmujących się problematyką nadciśnienia tętniczego.

W skład zespołu kierowanego przez Profesora wchodziła Małgorzata Ciświcka-Sznajderman, wybitnie uzdolniony biochemik kliniczny. W nowo utworzonej Klinice wspólnie kontynuowali badania nad zaburzeniami metabolicznymi w miazdżycy.

Profesor Marek Sznajderman oraz podległy mu zespół szeroko rozwijali badania nad wieloma aspektami nadciśnienia tętniczego — zarówno jego wtórnymi postaciami, jak i działaniem leków hipotensyjnych wprowadzanych wówczas do praktyki klinicznej. Pionierski charakter miały badania nad wdrażaniem do praktyki klinicznej metody całodobowego pomiaru ciśnienia tętniczego.

Kierując Kliniką Nadciśnienia Tętniczego, Profesor Marek Sznajderman stworzył zespół znakomicie wykształconych lekarzy, wśród których Marek Kabat otrzymał tytuł profesora, Idalia Cybulska, Elżbieta Florczak i Mariola Pęczkowska — stopień doktora habilitowanego, a wielu stopień doktora nauk medycznych. Do dziś w Klinice Nadciśnienia Tętniczego pracują: Iwona Cendrowska-Demkow, Elżbieta Florczak, Hanna Janaszek-Sitkowska, Marek Kabat (obecnie zastępca kierownika Kliniki), Magdalena Makowiecka-Cieśla, Katarzyna Paschalis-Purtak, Mariola Pęczkowska oraz Bogna Puciłowska, którzy u boku Profesora Sznajdermana zaczęli swoją pracę zawodową.

Profesor Marek Sznajderman był Członkiem Honorowym Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego, Towarzystwa Internistów Polskich, Brytyjskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Wniósł bardzo duży wkład w powstanie i rozwój Polskiego Towarzystwa Nadciśnienia Tętniczego, którego był współzałożycielem.

Profesor Marek Sznajderman był znakomitym, utalentowanym lekarzem, który niezależnie od wszechstronnego wykształcenia, łączył w sobie wrażliwość i wnikliwość kliniczną prowadzącą do umiejętności formułowania trafnej diagnozy.

Był osobą o niezwykle cichych cechach charakteru — człowiekiem niezwykle skromnym, prawym,

a jednocześnie otwartym i życzliwym. Cechy te łączył z subtelnym poczuciem humoru. Odznaczał się niezwykleymi walorami intelektualnymi, był jednocześnie niezwykle biegły w trafnym formułowaniu myśli i przelewaniu ich na papier, jak również znany z zamiłowania do muzyki i literatury — pozostawił po sobie piękny księgozbiór.

Kończąc niniejsze wspomnienie o Panu Profesorze, chcielibyśmy podkreślić wielką rolę, jaką

Profesor odegrał w naszym życiu. Profesor Marek Sznajderman pozostanie dla nas, Jego uczniów i współpracowników, człowiekiem wielkiego formatu, wzorem naukowca i lekarza.

Sylwia Kołodziejczyk-Kruk, Andrzej Januszewicz,

Marek Kabat

Klinika Nadciśnienia Tętniczego,

Narodowy Instytut Kardiologii w Warszawie